

Tabellen uit de positionpaper, opgesteld in opdracht min OCW, januari 2014

De meeste relevante tabellen met betrekking tot partneralimentatie zijn uit de positionpaper

1. Persoonlijk bruto inkomen

Tabel 1 en 2 geven een gedetailleerder beeld van het onder het persoonlijk bruto inkomen moet worden begrepen. Het persoonlijk bruto-inkomen bestaat uit inkomen uit arbeid, eigen onderneming en vermogen, vermeerderd met uitkeringen van inkomensverzekeringen en sociale voorzieningen en de ontvangen inkomensoverdrachten. Er zijn geen beschikbare gegevens over inkomen uit vermogen en de ontvangen gebonden overdrachten. Deze worden daarom buiten beschouwing gehouden. Voor de juiste interpretatie van tabel 1 en 2 is het verder belangrijk om op te merken dat het hier alleen personen betreft met een vast inkomen; niet werkende mannen en vrouwen zijn dus niet meegenomen (zie noot bij de tabel).

Inkomen gehuwde mannen en vrouwen

Tabel 1. Gehuwde mannen en vrouwen (15-64 jaar): inkomensbestanddelen van het persoonlijk bruto inkomen (in percentages), en het gemiddelde persoonlijk bruto inkomen (in euro's), 2001 en 2011.

	Man		Man		Vrouw		Vrouw	
	2001		2011		2001		2011	
	totaal	Met kinderen	totaal	Met kinderen	Totaal	Met kinderen	Totaal	Met kinderen
Persoonlijk primair inkomen	90.8	95.7	91.2	95.6	89.7	92.5	91.0	93.8
Uitkering inkomensverzekeringen	8.8	3.9	8.4	4.1	8.4	5.7	7.7	4.9
Uitkering sociale voorzieningen	0.4	0.3	0.3	0.3	1.7	1.7	1.1	1.1
Ontvangen inkomensoverdrachten	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%		
Gemiddeld persoonlijk bruto inkomen (in euros)	44.900	46.700	59.100	62.100	17.900	16.800	26.900	26.800

Uit deze gegevens blijkt opnieuw dat – onder de personen met een vast inkomen – het inkomen van gescheiden mannen lager ligt dan dat van gehuwde mannen (in 2011 47.000 versus 59.100), terwijl bij vrouwen het inkomen van gescheiden vrouwen juist hoger ligt dan gehuwde vrouwen (31.100 versus 26.900). Al eerder is opgemerkt dat dit effect mede wordt veroorzaakt door de structuur van de sociale zekerheid, in die zin dat kleine deeltijdbanen voor gescheiden vrouwen weinig aantrekkelijk zijn. Als gescheiden vrouwen dus werken, werken ze gemiddeld genomen in grotere banen met als gevolg een hoger inkomen. Wordt vervolgens de structuur van het primair bruto inkomen vergeleken, dan blijkt dat gescheiden vrouwen afhankelijker zijn van sociale voorzieningen en inkomensoverdrachten (waaronder alimentatie) dan mannen. Tegelijkertijd neemt het aandeel van deze inkomensbestanddelen wel af. In 2001 bedroeg het aandeel van het inkomensbestanddeel sociale voorzieningen en inkomensoverdrachten nog 19,9% van het persoonlijk bruto inkomen van gescheiden vrouwen; in 2011 is dit aandeel gedaald tot 10,7%.

Inkomen gescheiden mannen en vrouwen

Tabel 2. Gescheiden mannen en vrouwen (15-64 jaar): inkomensbestanddelen van het persoonlijk bruto inkomen (in percentages), en het gemiddelde persoonlijk bruto inkomen (in euro's), 2001 en 2011.

	Man		Man		Vrouw		Vrouw	
	2001		2011		2001		2011	
	totaal	Met kinderen	totaal	Met kinderen	Totaal	Met kinderen	Totaal	Met kinderen
Persoonlijk primair inkomen	84.6	90.3	84.2	91.3	71.2	71.4	76.8	80.5
Uitkering inkomensverzekeringen	12.8	7.7	13.5	7.6	12.8	8.7	13.4	8.6
Uitkering sociale voorzieningen	2.5	2.1	2.2	1.0	12.3	15.7	7.3	7.8
Ontvangen inkomensoverdrachten	0.0	0.0	0.0	0.0	3.7	4.2	2.5	2.9
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%		
Gemiddeld persoonlijk bruto inkomen (in euro's)	36.400	41.300	47.000	53.400	22.400	21.400	31.100	30.400

Tabel 1 en 2 gecombineerd met percentages inkomensbijdrage van m en vr

Inkomen			Totaal				Totaal			
Getrouwd						man met	vrouw met		man	vrouw
	Man	Vrouw	gezaamenlijk	% man	% vrouw	kinderen	kinderen	gezaamenlijk	kind	kind
			inkomen					inkomen		
2001	€ 44.900	€ 17.900	€ 62.800	71%	29%	€ 46.700	€ 16.800	€ 63.500	74%	26%
2011	€ 59.100	€ 26.900	€ 86.000	69%	31%	€ 62.100	€ 26.800	€ 88.900	70%	30%
	132%	150%	137%			133%	160%	140%		
Gescheiden						man met	vrouw met		man	vrouw
	Man	Vrouw	gezaamenlijk	% man	% vrouw	kinderen	kinderen	gezaamenlijk	kind	kind
			inkomen					inkomen		
2001	€ 36.400	€ 22.400	€ 58.800	62%	38%	€ 41.300	€ 21.400	€ 62.700	66%	34%
2011	€ 47.000	€ 31.100	€ 78.100	60%	40%	€ 53.400	€ 30.400	€ 83.800	64%	36%
	129%	139%	133%			129%	142%	134%		

Opgesteld door Marjan Nieuwenhuis

Koopkracht na scheiding, 1990 - 1999

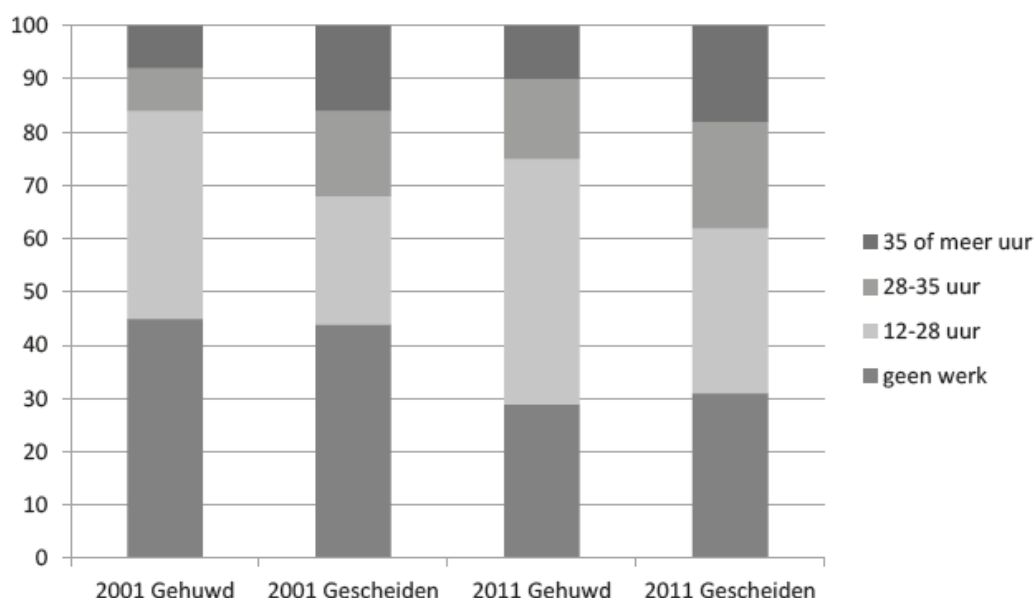
Als de kinderen bij de vrouw blijven wonen, gaat de koopkracht gemiddeld 21 procent achteruit, de man gaat er gemiddeld 33 procent op vooruit. Gemiddeld gaan mannen er na een scheiding 7 procent in inkomen op vooruit, vrouwen gaan er gemiddeld 23 procent achteruit.

Staat 1
Koopkracht en koopkrachtmutaties naar aanwezigheid kinderen, 1990-1999

Wel of geen kinderen bij echtscheiding	Mannen			Vrouwen		
	Koopkracht in jaar voor scheiding	Koopkracht in jaar na scheiding	Koopkrachtmutatie ¹⁾ jaar voor scheiding / jaar na scheiding	Koopkracht in jaar voor scheiding	Koopkracht in jaar na scheiding	Koopkrachtmutatie ¹⁾ jaar voor scheiding / jaar na scheiding
	absoluut (x 1 000)		%	absoluut (x 1 000)		%
Geen kind	18,4	17,4	-6	19,7	13,8	-27
Kind(eren) bij vrouw in jaar na echtscheiding	14,0	18,6	33	13,9	10,4	-21
Kind(eren) bij man in jaar na echtscheiding	14,3	15,0	6	14,8	12,0	-19
Totaal	16,3	17,7	7	16,6	12,4	-23

¹⁾ De koopkrachtmutatie valt niet af te leiden uit de koopkracht per jaar voor en na echtscheiding omdat de eerste de mediaan is van alle individuele mutaties en de tweede de gemiddelde koopkracht van de totale groep gescheiden personen.

Figuur 3. Arbeidsdeelname gehuwde en gescheiden vrouwen in potentiële beroepsbevolking (15-65 jaar) met thuiswonende minderjarige kinderen, 2001 en 2011 (in percentages).

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

Betreft gehuwde en gescheiden vrouwen met minimaal één thuiswonend kind van maximaal 18 jaar. Zij worden als werkzaam beschouwd als ze een baan hebben van tenminste twaalf uur per week. Geen werk zijn degenen die een baan van minder dan twaalf uur per week hebben of niet werken.

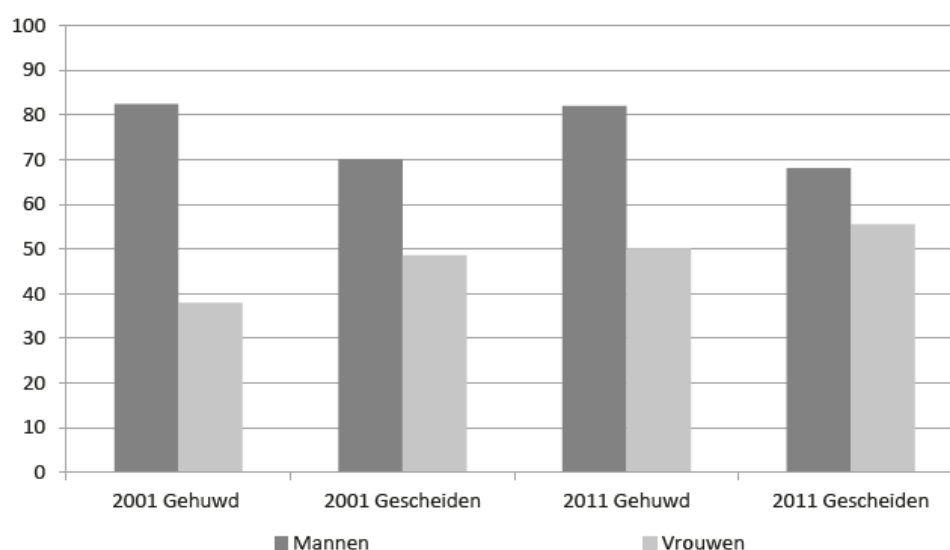
Deze informatie is niet beschikbaar voor vrouwen zonder kinderen of voor mannen (met of zonder kinderen).

Economisch zelfstandig, gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen

Figuur 4 laat zien dat het percentage **economisch zelfstandige** gehuwde en gescheiden mannen sinds 2001 min of meer stabiel is gebleven: circa 80% van de gehuwde mannen verdient meer dan **70% van het minimumloon**, en circa 70% van de gescheiden mannen. Bij vrouwen is er sinds 2001 meer veranderd.

De toenemende arbeidsmarktparticipatie van zowel gehuwde als gescheiden vrouwen vertaalt zich voor beide groepen in een grotere mate van economische zelfstandigheid, zoals is af te lezen uit figuur 4. In de periode 2001-2011 is het percentage economisch zelfstandige gehuwde vrouwen toegenomen van 37,9% naar 50%, terwijl in de zelfde periode voor gescheiden vrouwen het percentage is toegenomen van 48,6% naar 55,5%. Voor gehuwde en gescheiden vrouwen geldt derhalve eenzelfde trend; in beide gevallen stijgt de economische zelfstandigheid over de jaren. Wel verloopt de stijging tussen 2001 en 2011 voor gehuwde vrouwen sneller dan voor gescheiden vrouwen. Hierdoor neemt tussen 2001 en 2011 het verschil in economische zelfstandigheid tussen beide groepen af.

Figuur 4. Gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen in potentiële beroepsbevolking (15-65 jaar): economisch zelfstandig, 2001 en 2011 (in percentages).

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

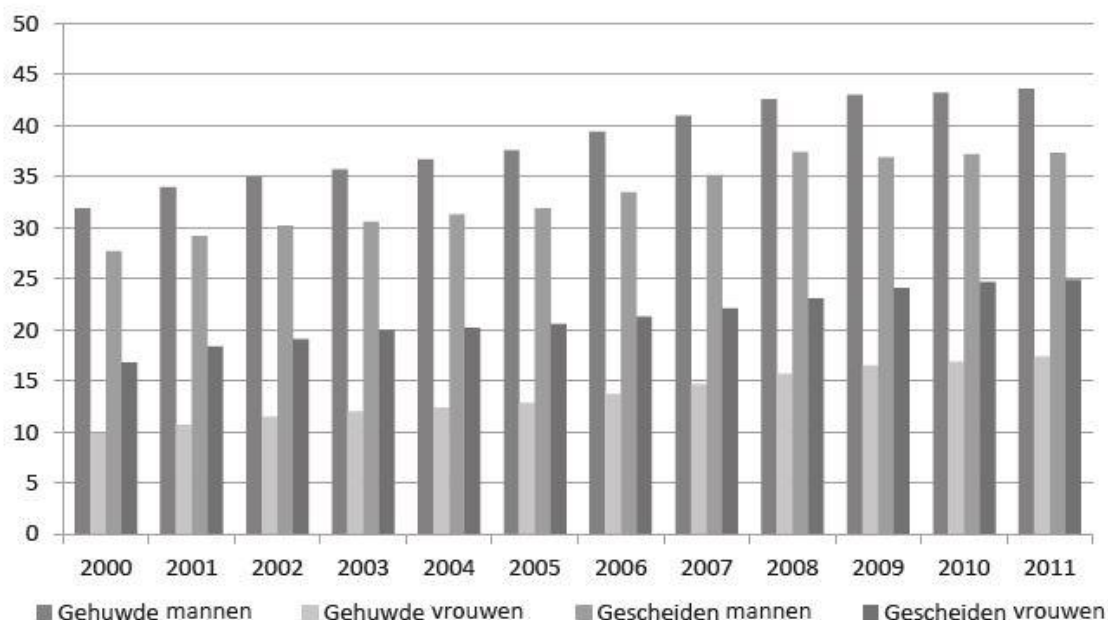
Betreft gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen in de potentiële beroepsbevolking (15-65 jaar).

Onbekend of zij (thuiswonende) kinderen hebben.

Gemiddeld persoonlijk inkomen

Het gemiddeld persoonlijk inkomen bevat het 'inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, uitkering inkomensverzekeringen en uitkering sociale voorzieningen (met uitzondering van kinderbijslag)' (CBS, 2012). Zowel in het inkomen van gehuwde mannen als in dat van gehuwde vrouwen is over de jaren een stijgende lijn te zien. Mannen verdienen in 2011 30% meer dan in 2001 en vrouwen 60%. Figuur 5 illustreert echter ook dat ondanks de stijging van het relatieve inkomen, het gemiddeld persoonlijk inkomen van vrouwen nog steeds veel lager is dan dat van mannen; **in 2011 verdienen gehuwde mannen gemiddeld 2,5 keer meer dan gehuwde vrouwen**. Dit lagere inkomen is de resultante van zowel een lagere arbeidsmarktparticipatie in uren per week als ook een gemiddeld lager uurloon.

Figuur 5. Gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen (15-65 jaar en ouder): gemiddeld inkomen, 2001-2011 (x 1000 euro).

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen

Betreft gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen (15-65 jaar en ouder) met inkomen gedurende deel van het jaar, het hele jaar of zonder inkomen.

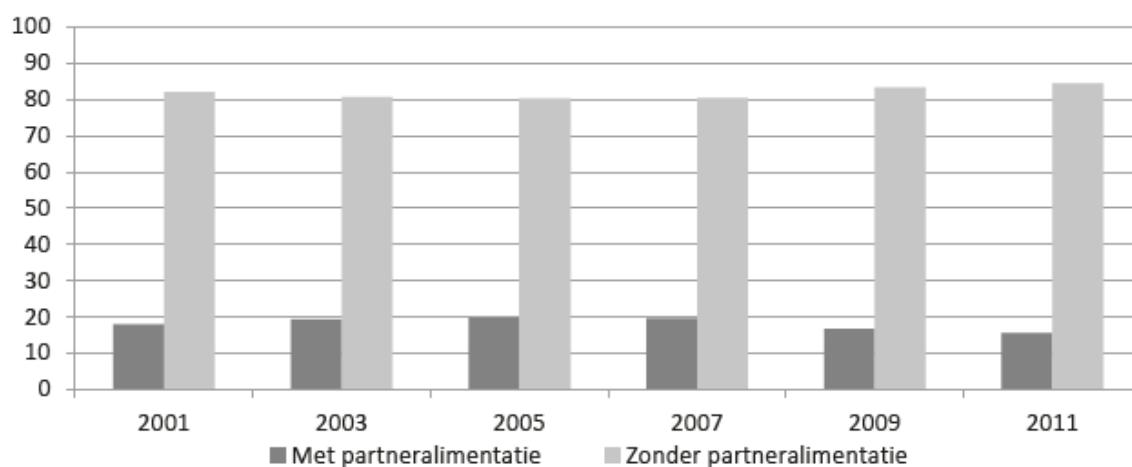
Onbekend of zij (thuiswonende) kinderen hebben.

Ook het gemiddeld persoonlijk inkomen van gescheiden mannen is hoger dan dat van gescheiden vrouwen. Het verschil tussen gescheiden mannen en gescheiden vrouwen is over de afgelopen periode echter wel veel kleiner geworden.

Gescheiden mannen hadden in 2011 circa 1,5 keer meer inkomen dan gescheiden vrouwen. Dit relatief kleine verschil (in ieder geval ten opzichte van gehuwde mannen en vrouwen) komt onder andere doordat gescheiden mannen minder verdienen dan gehuwde mannen en gescheiden vrouwen juist meer verdienen dan gehuwde vrouwen.

Partneralimentatie

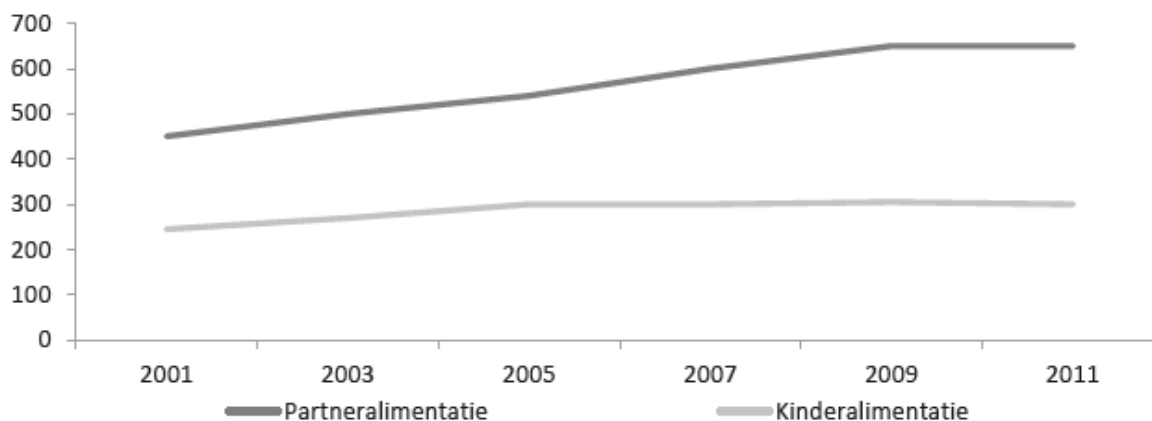
Figuur 6. Beëindigde echtscheidingsprocedures, aandeel met en zonder toegewezen partneralimentatie, 2001-2011 (in percentages).

Figuur 6 laat zien dat het percentage echtscheidingen waarbij partneralimentatie werd toegewezen is afgenomen van 17,9% in 2001 tot 15,5% in 2011.

Uit figuur 7 blijkt dat het bedrag dat aan partneralimentatie wordt betaald, is gestegen. In 2001 was het mediane bedrag (dat wil zeggen de middelste waarde in de verdeling) dat aan partneralimentatie werd betaald nog 450 euro per maand; in 2011 is dit toegenomen tot 650 euro per maand. Kinderalimentatie is vanaf 2001 tot 2005 gestegen van 270 euro (per kind) naar 300 euro en is sindsdien gelijk gebleven.

Figuur 7. Partner- en kinderalimentatie, mediane bedrag per maand (in euro's).

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.

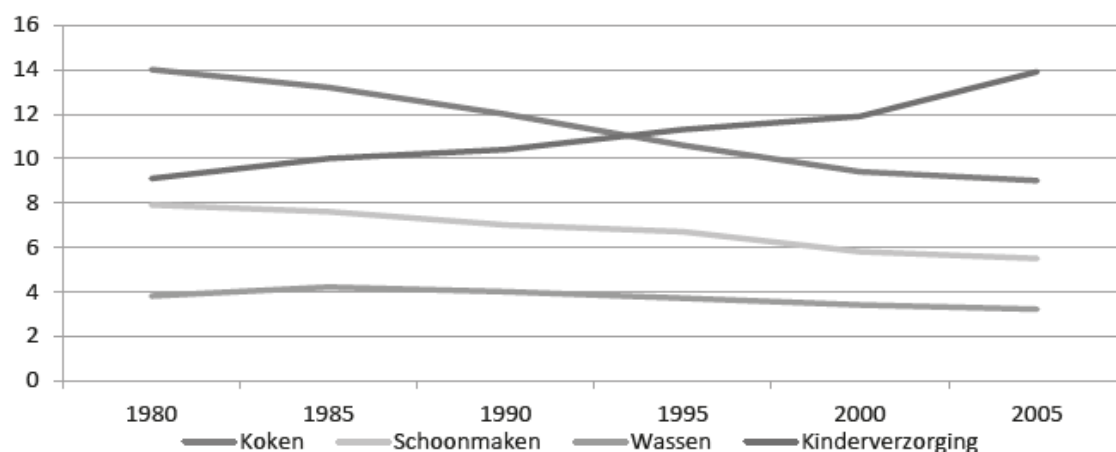
Ontwikkelingen in verdeling van zorg van gehuwde en gescheiden mensen

Veranderingen in verdeling huishoudelijke taken en zorg bij gehuwde mensen De toenemende arbeidsmarktparticipatie van moeders impliceert dat er meer tijd wordt besteed aan betaalde arbeid. De vraag is dan hoe deze extra tijd wordt gecompenseerd.

Figuur 8 laat zien dat de toenemende arbeidsmarktparticipatie in ieder geval niet wordt gecompenseerd door minder tijd aan kinderverzorging te besteden; vergeleken met 1980 besteden vrouwen in 2005 hieraan juist aanzienlijk meer tijd. Het is veeleer zo dat vrouwen minder tijd besteden aan koken, schoonmaken en wassen. Overigens is een meer recent cijfer dan 2005 nog niet beschikbaar.

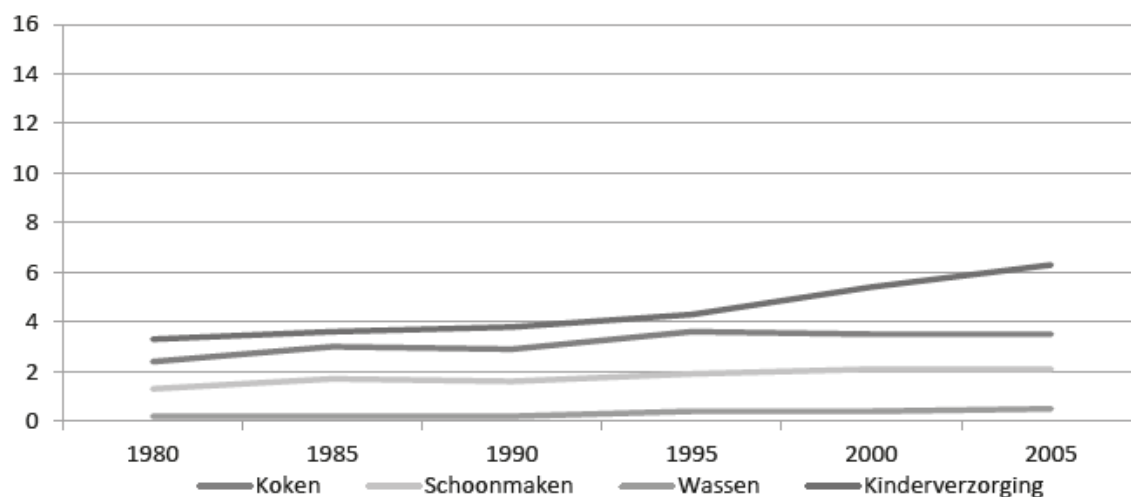
In dezelfde periode zijn mannen meer tijd gaan besteden aan huishoudelijke taken. Ook hier is de grootste stijging te vinden in de tijd die wordt besteed aan de zorg voor kinderen, zoals is af te lezen in figuur 9.

Figuur 8. Tijdsbesteding van vrouw met thuiswonende kinderen aan zorg en huishoudelijke taken, 1980-2005 (in uren per week).

Bron: TBO, 1980-2005.

Figuur 9. Tijdsbesteding van man met thuiswonende kinderen aan zorg en huishoudelijke taken, 1980-2005 (in uren per week).

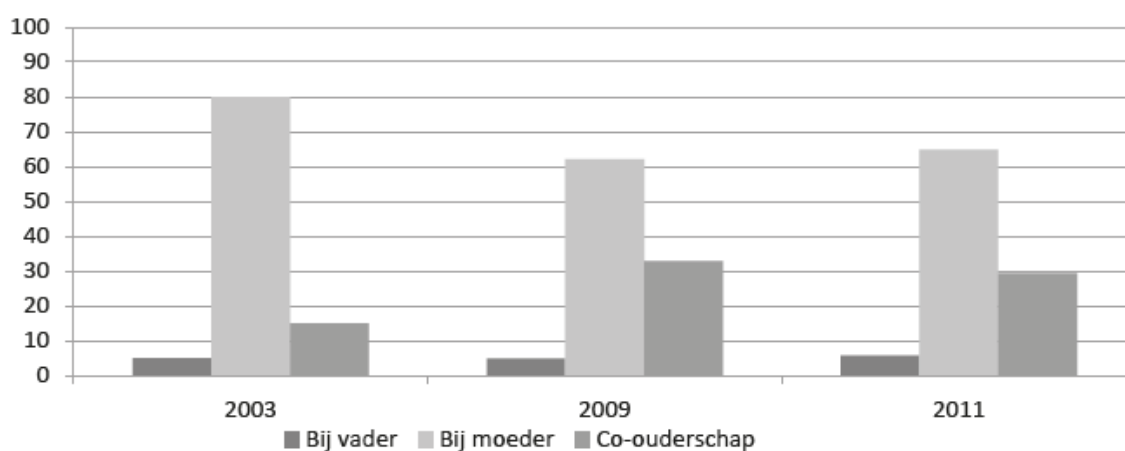
Bron: TBO, 1980-2005.

Veranderingen in verdeling huishoudelijke taken en zorg bij gescheiden mensen

Na de scheiding kan van een verdeling van huishoudelijke taken niet echt meer sprake zijn. Wel kan worden nagegaan bij welke ouder het kind woonachtig is.

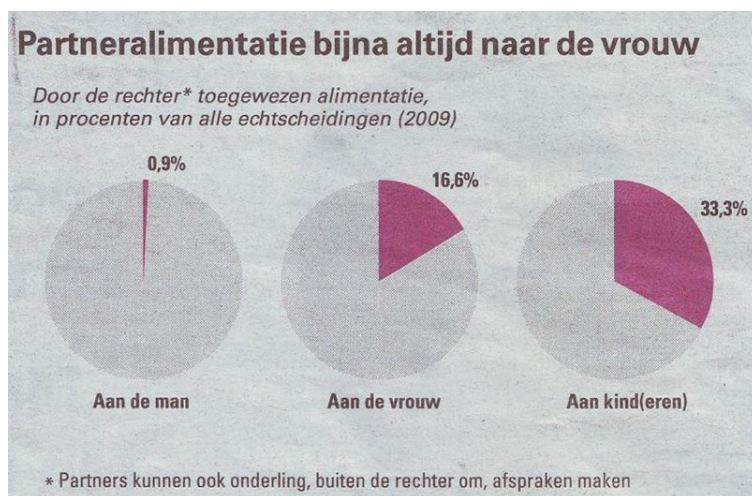
Op deze manier kan een redelijk beeld worden verkregen van de verdeling van de zorg van de kinderen na de scheiding. Uit figuur 10 is af te lezen dat in alle drie de weergegeven jaren kinderen in de meeste gevallen woonachtig zijn bij hun moeder. In 2003 gold dit voor 80% van de betreffende kinderen, in 2011 is dit percentage gezakt naar 65%. In 2011 ligt het verblijfsco-ouderschap op bijna 30%.

Figuur 10. Kinderen woonachtig bij vader, moeder of verblijfsco-ouderschap, 2003-2011 (in percentages).

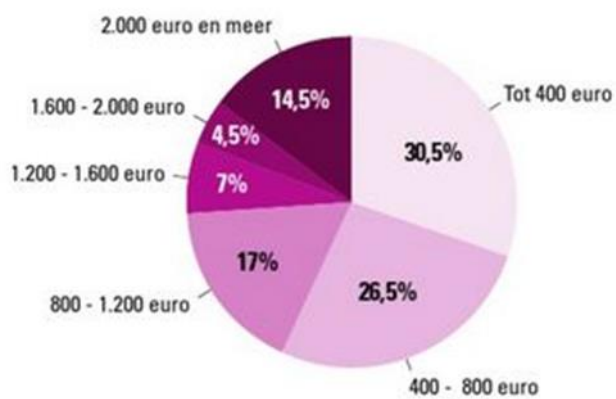
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen & De Graaf, 2005.

II. Eén van de zes mannen betaald partneralimentatie na een scheiding, 2009

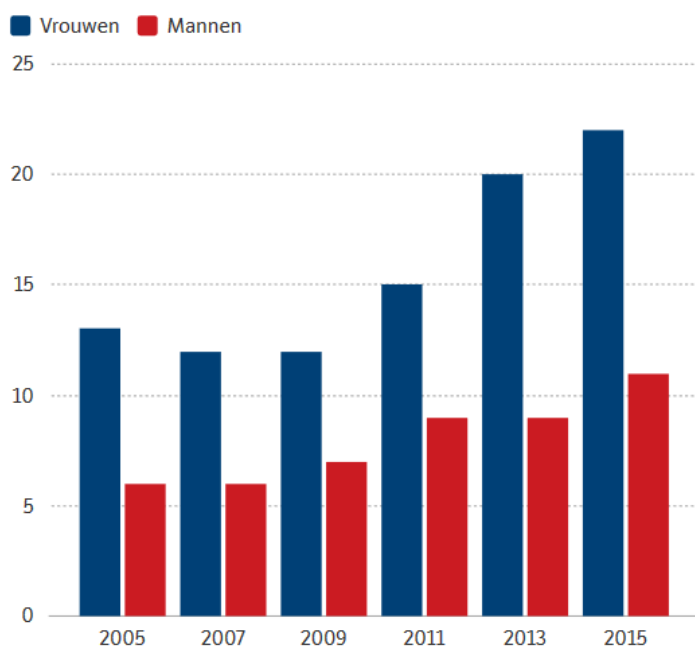
III. Gemiddeld betalen mannen 500 euro per maand, aftrekbaar van de belasting. Vrouwen betalen belasting over de partneralimentatie

Maandelijkse partneralimentatie aan de vrouw in procenten (2009)

Ouderschapsverlof

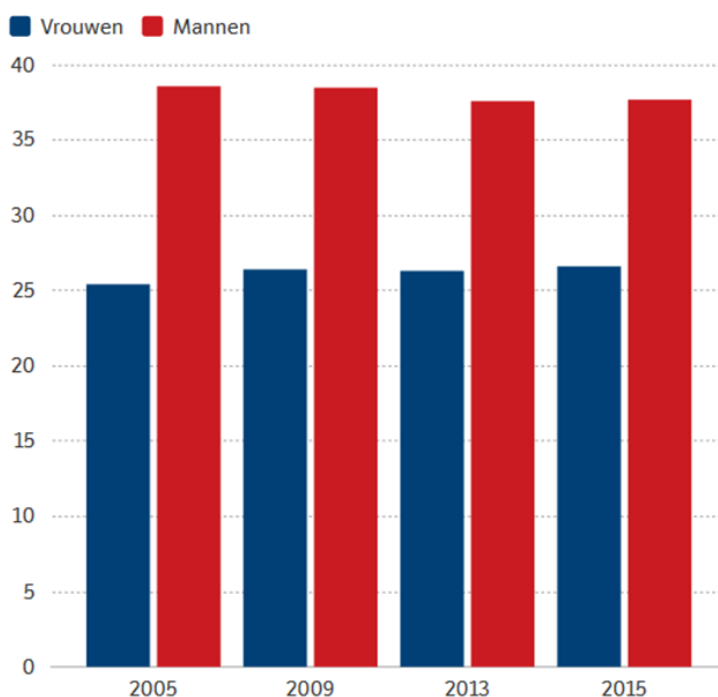
Werknemers die ouderschapsverlof hebben opgenomen in procenten

Door: NRC Gemaakt met Localfocus

Bron: CBS

Gemiddelde werkweek in uren

Door: NRC Gemaakt met Localfocus

Bron: CBS

Vrouwen zijn wel steeds langer gaan werken; per week werken ze gemiddeld ruim een uur langer dan tien jaar geleden. Bij mannen nam dat aantal juist met bijna een uur af. Dat komt mede doordat meer jonge vaders wekelijks minstens een halve dag vrij nemen om voor hun pasgeboren kinderen te zorgen. Jonge moeders nemen wel altijd nog twee keer zo vaak ouderschapsverlof op.